

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

«Ας είμαστε ρεαλιστές με τις προσδοκίες που έχουμε από το Ποινικό Δίκαιο... (επειδή) πρέπει απλώς να φανταστούμε, κάνοντας ένα ταξίδι στο παρελθόν, πως συναντάμε τον πρώτο ανθρωποειδή πρόγονό μας, τον Αδάμ, κοντό στο παράστημα, με άφθονο τρίχωμα, δίποδο, να περιπλανιέται στις αφρικανικές σαβάνες περίπου τρία εκατομμύρια χρόνια πριν. Τώρα, ας συμφωνήσουμε πως οποιονδήποτε νόμο κι αν θελήσουμε να χρησιμοποιήσουμε γι' αυτό το έξυπνο πλασματάκι, δεν θα ήταν πολύ φρόνιμο να τον πλησιάσουμε».

Ρέιναρντ Τόμπσον, Μια Γενική Θεωρία για την Ανθρώπινη Βία (1921)

1. ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΠΑΡΑΠΕΜΠΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΝΟΡΚΩΝ

Κύριος Λάτζουντις: Δηλώστε το όνομά σας, παρακαλώ.

Μάρτυρας: Άντριου Μπάρμπερ.

Κύριος Λάτζουντις: Τι επαγγέλλεσθε, κύριε Μπάρμπερ;

Μάρτυρας: Υπήρξα βοηθός Περιφερειακού Εισαγγελέα αυτής της κομητείας επί είκοσι δύο χρόνια.

Κύριος Λάτζουντις: «Υπήρξατε»; Με τι ασχολείσθε τώρα;

Μάρτυρας: Μάλλον θα με χαρακτηρίζατε ανεπάγγελτο.

Τον Απρίλιο του 2008, ο Νιλ Λάτζουντις με κάλεσε να παρουσιαστώ στο παραπεμπτικό συμβούλιο ενόρκων. Μέχρι τότε ήταν ήδη πολύ αργά. Οπωσδήποτε πολύ αργά για την υπόθεσή του και πολύ αργά και για τον ίδιο. Η φήμη του είχε καταστραφεί ανεπανόρθωτα, μαζί με την καριέρα του. Ένας εισαγγελέας με κατεστραμμένη φήμη μπορεί να συνεχίσει για κάμποσο καιρό παραπαίοντας, όμως οι συνάδελφοί του θα караδοκούν σαν λύκοι και κάποια στιγμή θα τον φάει η αγέλη. Το έχω δει πολλές φορές να συμβαίνει. Τη μια μέρα μπορεί να είσαι αναντικατάστατος και την άλλη να έχεις εντελώς ξεχαστεί.

Ανέκαθεν είχα μια ιδιαίτερη αδυναμία στον Νιλ Λάτζουντις. Ήρθε στο εισαγγελικό τμήμα δώδεκα χρόνια πριν, αμέσως μετά την αποφοίτησή του από τη νομική σχολή. Τότε ήταν είκοσι εννέα χρόνων, κοντός, με αρχή

φαλάκρας και στρογγυλή κοιλιά. Τα δόντια του έμοιαζαν σαν να ξεχειλίζουν από το στόμα του και ήταν φανερό πως έκανε ιδιαίτερη προσπάθεια για να το κρατήσει κλειστό. Σαν παραγεμισμένη βάλιτσα, έτσι έδειχνε, πράγμα που του έδινε μια στρυφνή, σφιχτή όψη. Τον κυνηγούσα συχνά για να μην παίρνει αυτή την έκφραση μπροστά στους δικαστές –σε κανέναν δεν αρέσουν οι άνθρωποι που δείχνουν μωτρωμένοι– όμως εκείνος το έκανε ασυναίσθητα. Στεκόταν μπροστά από την έδρα κουνώντας το κεφάλι και σφίγγοντας τα χείλη σαν σχολαστική δασκάλα ή αυστηρός ιερέας, και όλοι οι ένορκοι ένιωθαν την κρυφή επιθυμία να ψηφίσουν εναντίον του. Πίσω από τα έδρανα, ο Λάτζουντις ήταν καταφερτζής και γλείφτης. Δεχόταν πολλά πειράγματα. Οι συνάδελφοί του του κολλούσαν ασταμάτητα, όμως εκείνος υπέμενε τους πάντες, αστυνόμους, διοικητικούς υπαλλήλους, γραμματείς, ανθρώπους που δεν συνήθιζαν να φέρονται προσβλητικά τόσο απροκάλυπτα. Τον αποκαλούσαν Μιλχάουζ, από κάποιον χαζό ήρωα των Σίμπσονς, και δημιουργούσαν πολλές παραλλαγές του ονόματός του: Λατζούλης, Λαμπούφος, Βλατζούντις και πολλά άλλα. Ωστόσο, εμένα μου άρεσε ο Λάτζουντις. Έδειχνε τόσο αθώος. Χωρίς κακιά πρόθεση, διέλυε τις ζωές των ανθρώπων και ποτέ δεν ένιωθε τύψεις γι' αυτό. Στο κάτω-κάτω, απλώς κυνηγούσε τους κακούς. Αυτή είναι η πλάνη που καθοδηγεί έναν εισαγγελέα –είναι κακοί αφού εγώ τους διώκω ποινικώς– και ο Λάτζουντις δεν ήταν ο πρώτος που ξεγελιόταν από αυτή την ιδέα, γι' αυτό κι εγώ τον συγχωρούσα για την ιησουίτικη στάση του. Μπορώ να πω ότι τον συμπαθούσα κιόλας. Συνήθιζα να τάσσομαι στο πλευρό του ακριβώς γι' αυτές τις ιδιορρυθμίες του: το παράξενο όνομα, τα πεταχτά δόντια που κάποιος άλλος θα είχε διορθώσει με ακριβά σιδεράκια, ακόμη και την απροκάλυπτη

φιλοδοξία του. Κάτι διέκρινα πάνω του. Μια αξιοζήλευτη ανθεκτικότητα έτσι όπως αντιστεκόταν σε τόσο πολλές απορρίψεις, αντιμετωπίζοντάς τις ήρεμα και στωικά. Προφανώς ήταν ένα παιδί της εργατικής τάξης, αποφασισμένο να κερδίσει όλα αυτά που άλλοι τα βρήκαν έτοιμα. Κατ' αυτό τον τρόπο, και μόνο κατ' αυτό τον τρόπο, νομίζω πως μοιάζαμε.

Τώρα, δώδεκα χρόνια μετά την εμφάνισή του στο γραφείο, παρ' όλα τα χούγια του, τα είχε σχεδόν καταφέρει. Ο Νιλ Λάτζουντις ήταν Βοηθός Εισαγγελέα, ο δεύτερος πιο σημαντικός άνθρωπος στο Περιφερειακό Γραφείο Εισαγγελίας, το δεξί χέρι του αρχηγού και σημαίων νομικός. Κατάφερε να μου πάρει τη δουλειά αυτός ο νεαρός που κάποτε μου είχε πει «Άντι, είσαι αυτό ακριβώς που ονειρεύομαι να γίνω κάποτε». Θα έπρεπε να το είχε προβλέψει από τότε.

Εκείνο το πρωί στην αίθουσα του παραπεμπτικού συμβουλίου, οι ένορκοι έδειχναν βαρύθυμοι και αινιγματικοί. Κάθονταν στριμωγμένοι στις άβολες θέσεις τους, τριάντα-κάτι άντρες και γυναίκες. Είχαν καταλάβει πολύ καλά πλέον ποια ήταν η δουλειά τους. Οι παραπεμπτικές επιτροπές συνεδρίαζαν πολύ τακτικά και εκείνοι έπρεπε να κατανοήσουν πολύ γρήγορα την ουσία της όλης παράστασης: κατηγορία και κατάδειξη του κακού της υπόθεσης.

Η αγωγή σε παραπεμπτικό συμβούλιο δεν είναι δίκη. Στην αίθουσα δεν υπάρχει ούτε δικαστής ούτε συνήγορος. Ο δημόσιος κατήγορος είναι αυτός που ρυθμίζει το όλο παιχνίδι. Είναι μια έρευνα και –θεωρητικά– ένας έλεγχος της ισχύος της κατηγορούσας αρχής αφού το παραπεμπτικό συμβούλιο αποφασίζει αν ο κατήγορος έχει αρκετά στοιχεία ώστε να φέρει κάποιον ύποπτο στα δικαστήρια. Αν υπάρχουν αρκετές αποδείξεις, το συμβούλιο παραχωρεί στον δημόσιο κατήγορο το δικαίωμα να ασκήσει δίωξη, του δίνει δηλαδή το

εισιτήριο για το Ανώτατο Δικαστήριο. Ειδάλλως, απορρίπτει την αίτηση και η υπόθεση κλείνει πριν καλά-καλά αρχίσει. Στην πραγματικότητα, σπάνια απορρίπτονται διώξεις. Τα περισσότερα συμβούλια απαγγέλλουν κατηγορία. Γιατί όχι; Βλέπουν μόνο τη μία πλευρά της υπόθεσης.

Ωστόσο, στη συγκεκριμένη περίπτωση, υποπτεύομαι πως οι ένορκοι γνώριζαν ότι ο Λάτζουντις δεν είχε επιχειρηματολογία. Όχι σήμερα. Η αλήθεια δεν θα έβλεπε το φως της ημέρας, όχι με στοιχεία τόσο ξεπερασμένα και δυσδιάκριτα, όχι μετά τα όσα είχαν συμβεί. Είχε περάσει ήδη ένας χρόνος, πάνω από δώδεκα μήνες, από τότε που είχε βρεθεί στο δάσος το πτώμα ενός δεκατετράχρονου αγοριού με τρεις ευθείες μαχαιριές στο στήθος σαν να τον είχαν καρφώσει με τρίαίνα. Όμως δεν ήταν μόνο το χρονικό διάστημα που είχε μεσολαβήσει από τότε. Ήταν όλα τα υπόλοιπα. Και το συμβούλιο ήξερε πως ήταν πια πολύ αργά.

Όπως το ήξερα κι εγώ.

Μόνο ο Λάτζουντις παρέμενε απτόητος. Έσφιξε τα χείλη μ' εκείνο τον παράξενο τρόπο που μόνο ο ίδιος γνώριζε. Κοίταξε γρήγορα γι' άλλη μια φορά τις σημειώσεις του στο κίτρινο σημειωματάριό του και σκέφτηκε την επόμενη ερώτησή του. Έκανε ό,τι ακριβώς τον είχα διδάξει. Η φωνή που ηχούσε μέσα στο κεφάλι του ήταν η δική μου: «Μη σε νοιάζει το πόσο ανίσχυρα φαίνονται τα επιχειρήματά σου. Ακολούθησε τη μέθοδό σου. Πάίξε το παιχνίδι με τον τρόπο που παίζεται τα τελευταία πεντακόσια χρόνια, χρησιμοποίησε την ίδια βρόμικη τακτική που διέπει πάντα την αντεξέταση του μάρτυρα – δόλωμα, παγίδα, ξέσκισμα”.

«Θυμάστε τότε που πρωτοακούσατε για τη δολοφονία του νεαρού Ρίφκιν;» ρώτησε.

«Μάλιστα».

«Περιγράψτε μας ό,τι θυμάστε».

«Δέχτηκα ένα τηλεφώνημα, νομίζω, πρώτα από το Συντηρητικό Πολιτικό Συνέδριο Δράσης – την πολιτειακή αστυνομία, δηλαδή. Αμέσως μετά ακολούθησαν άλλα δύο, ένα από το αστυνομικό τμήμα του Νιούτον κι ένα από την εισαγγελία. Ίσως να μην τα θυμάμαι με τη σωστή σειρά, όμως το τηλέφωνο δεν σταμάτησε να χτυπάει».

«Πότε έγιναν αυτά;»

«Πέμπτη, 12 Απριλίου του 2007, γύρω στις εννέα το πρωί, αμέσως μετά την ανακάλυψη του πτώματος».

«Για ποιο λόγο τηλεφώνησαν σ' εσάς;»

«Ήμουν Πρώτος Βοηθός. Ενημερώνομαι για κάθε δολοφονία στην πολιτεία. Ήταν μια καθιερωμένη διαδικασία».

«Ωστόσο, δεν αναλαμβάνετε όλες τις υποθέσεις, έτσι δεν είναι; Δεν διεξαγάγατε εσείς προσωπικά όλες τις έρευνες και δεν αναλαμβάνετε κάθε ανθρωποκτονία που γινόταν;»

«Όχι, και βέβαια όχι. Δεν είχα τόσο χρόνο διαθέσιμο. Αναλάμβανα πολύ λίγες υποθέσεις ανθρωποκτονίας. Τις περισσότερες τις παραχωρούσα σε άλλους Βοηθούς Εισαγγελέα».

«Όμως τη συγκεκριμένη την κρατήσατε».

«Μάλιστα».

«Πήρατε αμέσως την απόφαση να την αναλάβετε εσείς ή το αποφασίσατε αργότερα;»

«Το αποφάσισα σχεδόν αμέσως».

«Γιατί; Για ποιο λόγο θελήσατε να αναλάβετε αυτή τη συγκεκριμένη υπόθεση;»

«Είχα κάνει μια συμφωνία με την Περιφερειακή Εισαγγελέα, τη Λιν Κάναβαν, να αναλαμβάνω προσωπικά συγκεκριμένες υποθέσεις».

«Τι είδους υποθέσεις;»

«Υποθέσεις μεγάλης προτεραιότητας».

«Γιατί εσείς;»

«Ήμουν ο αρχαιότερος δικηγόρος στο γραφείο. Ήθελε να είναι σίγουρη πως οι σημαντικές υποθέσεις θα αντιμετωπιζόνταν καταλλήλως».

«Ποιος αποφάσιζε αν μια υπόθεση ήταν τόσο σοβαρή;»

«Αρχικά εγώ, κατόπιν συνεννοήσεως με την Εισαγγελέα, φυσικά. Ωστόσο, όλα γίνονταν πολύ γρήγορα στην αρχή. Συνήθως δεν υπήρχε χρόνος για συσκέψεις».

«Άρα εσείς αποφασίσατε πως η δολοφονία του Ρίφκιν ήταν υπόθεση μεγάλης προτεραιότητας;»

«Φυσικά».

«Γιατί;»

«Επειδή επρόκειτο για φόνο παιδιού. Νομίζω και επειδή πιστεύαμε πως θα μπορούσε να πάρει μεγάλες διαστάσεις, να τραβήξει την προσοχή των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ήταν από αυτού του είδους τις υποθέσεις. Συνέβη σε μια πλούσια πόλη μ' ένα εύπορο θύμα. Είχαμε ήδη ασχοληθεί με λίγες υποθέσεις σαν αυτή. Στην αρχή ούτε κι εμείς γνωρίζαμε περί τίνος ακριβώς επρόκειτο. Από πολλές απόψεις έμοιαζε με δολοφονία μαθητή, κάτι σαν τη σφαγή στο γυμνάσιο του Κολοράντο*. Βασικά δεν ξέραμε περί τίνος στην ευχή επρόκειτο, όμως φαινόταν σημαντική υπόθεση. Αν στην πορεία αποδεικνυόταν κάτι λιγότερο, θα την περνούσα σε κάποιον

---

* Στις 20 Απριλίου του 1999, οι δύο οπλισμένοι μαθητές Eric Harris και Dylan Klebold, εισέβαλαν στο Λύκειο Columbine, στην ομώνυμη πόλη του Κολοράντο των ΗΠΑ, άνοιξαν πυρ και σκότωσαν δώδεκα συμμαθητές τους κι έναν καθηγητή και τραυμάτισαν άλλους 21 μαθητές πριν αυτοκτονήσουν με τα ίδια τους τα όπλα. Το μακελειό, το οποίο κατέγραψαν οι κάμερες ασφαλείας του σχολείου, προκάλεσε σοκ στις ΗΠΑ, αφού ήταν το πλέον πολύνεκρο στην ιστορία της χώρας. Μετά το μακελειό στο Columbine, άνοιξε εκ νέου ο διάλογος για τον έλεγχο των όπλων στις ΗΠΑ. (ΣτΕ)

άλλο, όμως εκείνες τις πρώτες ώρες έπρεπε να είμαι σίγουρος πως όλα είχαν γίνει σωστά».

«Αποκαλύψατε στην Εισαγγελέα πως είχατε αντίθετα συμφέροντα;»

«Όχι».

«Γιατί όχι;»

«Επειδή δεν είχα».

«Δεν ήταν ο γιος σας ο Τζέικομπ συμμαθητής του νεκρού αγοριού;»

«Ναι, αλλά εγώ δεν γνώριζα το θύμα. Ούτε και ο Τζέικομπ τον ήξερε, απ' όσο είχα μάθει. Δεν είχα ακούσει ποτέ το όνομα του δολοφονηθέντος αγοριού».

«Δεν γνωρίζατε το παιδί. Εντάξει. Ωστόσο, γνωρίζατε ότι εκείνος και ο γιος σας πήγαιναν στην ίδια τάξη, στο ίδιο σχολείο, στην ίδια πόλη;»

«Μάλιστα».

«Και παρ' όλα αυτά, δεν σκεφτήκατε πως δεν θα μπορούσατε να είστε ουδέτερος; Πως η αντικειμενικότητά σας ίσως αμφισβητηθεί;»

«Όχι. Φυσικά και όχι».

«Ούτε εκ των υστέρων; Επιμένετε πως... Ακόμη και τώρα δεν αποδέχεστε μια πιθανότητα αντινομίας;»

«Όχι, δεν υπήρξε τίποτα το αντικανονικό στην υπόθεση. Ούτε καν κάτι το ασυνήθιστο. Το γεγονός πως ζούσα στην πόλη όπου διεπράχθη ο φόνος; Αυτό ήταν θετικό. Σε μικρότερες πολιτείες συμβαίνει συχνά να ζει ο δημόσιος κατήγορος στην κοινότητα όπου έγινε κάποιο έγκλημα, μάλιστα πολλές φορές γνωρίζει τους ανθρώπους που εμπλέκονται. Και λοιπόν; Δεν έχει ένα λόγο παραπάνω να θέλει να πιάσει το δολοφόνο; Δεν είναι αντίθεση συμφερόντων αυτό το πράγμα. Κοιτάξτε, σε τελευταία ανάλυση, έχω αντίθετα συμφέροντα

με όλους τους φονιάδες. Αυτή είναι η δουλειά μου. Έγινε ένα ειδικό έγκλημα και ήταν δουλειά μου να κάνω κάτι γι' αυτό. Ήμουν αποφασισμένος για όλα».

«Εντάξει». Ο Λάτζουντις χαμήλωσε το βλέμμα στο σημειωματάριό του. Δεν υπήρχε λόγος να επιτεθεί σ' ένα μάρτυρα τόσο νωρίς. Αναμφίβολα θα ξαναγυρνούσε σ' αυτό το σημείο αργότερα, όταν θα είχα κουραστεί. Για την ώρα ήταν καλύτερα να κρατηθούν χαμηλά οι τόνοι.

«Γνωρίζετε τα δικαιώματα που σας παρέχει η Πέμπτη Τροποποίηση του Συντάγματος;»

«Φυσικά».

«Και παραιτείστε αυτών;»

«Προφανώς. Βρίσκομαι εδώ και καταθέτω».

Πιχτά γελάκια από τους ενόρκους.

Ο Λάτζουντις άφησε κάτω το σημειωματάριό του και μ' αυτή την κίνηση έδειξε σαν να άφηνε κατά μέρος και για μια στιγμή τα στημένα παιχνίδια. «Κύριε Μπάρμπερ – Άντι– θα μπορούσα να σε ρωτήσω κάτι; Γιατί δεν τα επικαλείσαι; Γιατί δεν αρνείσαι να μιλήσεις;» Δεν συνέχισε την πρόταση που κανονικά ακολουθούσε: *Αυτό θα έκανα εγώ*.

Για μια στιγμή σκέφτηκα πως ήταν ένα είδος τακτικής, ένα θέατρο σκοπιμότητας. Ωστόσο, ο Λάτζουντις έδειχνε να το εννοεί. Ανησυχούσε μήπως ετοιμάζα κάτι. Δεν ήθελε να πέσει σε παγίδα, να φανεί βλάκας.

«Δεν επιθυμώ καθόλου να παραμείνω σιωπηλός», είπα. «Θέλω να φανερωθεί η αλήθεια».

«Με οποιοδήποτε κόστος;»

«Πιστεύω στο σύστημα, όπως κι εσείς, όπως και όλοι εδώ μέσα».

Τώρα, αυτό δεν ήταν και εντελώς αλήθεια. Δεν πιστεύω στο σύστημα της δικαιοσύνης, τουλάχιστον δεν νομίζω πως

είναι ιδιαίτερα ικανό στο να αποκαλύπτει την αλήθεια. Ούτε και οι δικηγόροι μπορούν να το κάνουν. Όλοι μας έχουμε γίνει μάρτυρες πολλών λαθών, εσφαλμένων αποφάσεων. Η ετυμηγορία των ενόρκων δεν είναι παρά μια μαντεψιά – μια καλοπροαίρετη εικασία σε γενικές γραμμές – όμως δεν μπορείς με μια απλή ψηφοφορία να ξεχωρίζεις τα γεγονότα από τα παραμύθια. Ωστόσο, παρ’ όλα αυτά, εγώ πιστεύω στη δύναμη του τελετουργικού. Πιστεύω στον θρησκευτικό συμβολισμό, στις μαύρες τηβέννους, στα δικαστικά μέγαρα με τις μαρμάρινες κολόνες που θυμίζουν αρχαίους ελληνικούς ναούς. Όταν έχουμε μια δίκη, είναι σαν να κάνουμε λειτουργία. Προσευχόμαστε όλοι μαζί για να πράξουμε το σωστό και να προστατευτούμε από τους κινδύνους, κι αυτό είναι πολύ σημαντικό, ασχέτως αν οι προσευχές μας εισακούονται ή όχι.

Φυσικά, ο Λάτζουντις δεν ενδιαφερόταν για τέτοιες βαρυσήμαντες μπούρδες. Ζούσε στον δυαδικό κόσμο των νομικών – αθώς ή ένοχος – και ήταν αποφασισμένος να με κρατήσει καρφωμένο εκεί.

«Πιστεύεις στο σύστημα, έτσι;» ρουθύνισε. «Εντάξει, Άντι. Ας επιστρέψουμε σ’ αυτό, λοιπόν. Ας αφήσουμε το σύστημα να κάνει τη δουλειά του». Έριξε στους ενόρκους μια ματιά γεμάτη κατανόηση και απροκάλυπτη εξυπνάδα.

Έμπαινε, Νιλ. Μην αφήσεις το μάρτυρα να τα κάνει πλακάκια με τους ενόρκους – κάνε τα εσύ πλακάκια μαζί τους. Άντε να κοιμηθείτε μαζί, χώσου κάτω από την κουβέρτα δίπλα τους και άφησε το μάρτυρα απέξω να κρυώνει. Χαμογέλασα συγκρατημένα. Θα γυρνούσα και θα χειροκροτούσα, αν επιτρεπόταν, επειδή εγώ ήμουν αυτός που τον δίδαξε να κάνει κάτι τέτοιο. Γιατί να μην αισθανθώ λίγη πατρική υπερηφάνεια; Δεν τα είχα καταφέρει κι άσχημα. Στο κάτω-κάτω, είχα μεταμορφώσει τον Νιλ Λάτζουντις σ’ ένα δικηγόρο της προκοπής.

«Εμπρός, λοιπόν», είπα, προκαλώντας τους ενόρκους.
«Σταμάτα να χασομεράς και κάνε αυτό που πρέπει, Νιλ».

Μου έριξε ένα βλέμμα κι έπειτα έπιασε ξανά το σημειωματάριό του και το κοίταξε με όλη του την άνεση. Σχεδόν μπορούσα να διαβάσω στο μέτωπό του τις σκέψεις του: *δόλωμα, παγίδα, ξέσκισμα*. «Εντάξει», είπε, «ας πάρουμε τα πράγματα από τη μέρα του φόνου».

2. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2007: ΔΩΔΕΚΑ ΜΗΝΕΣ ΝΩΡΙΤΕΡΑ

Κατά τη διάρκεια του σίβα, της εβραϊκής περιόδου πένθους, ολόκληρη η πόλη φάνηκε να πέρασε από το σπίτι των Ρίφκιν. Η οικογένεια δεν κατάφερε να θρηνήσει μόνη της την απώλειά της. Η δολοφονία του αγοριού ήταν δημόσιο ζήτημα κι έτσι έδειχνε ότι θα είναι και το πένθος του. Το σπίτι ήταν τόσο γεμάτο που, όποτε τύχαινε και δυνάμωναν οι τόνοι των συζητήσεων, η όλη κατάσταση θύμιζε πάρτι και τότε ο κόσμος χαμήλωνε αμέσως τη φωνή του, λες και κάποιος είχε πατήσει απότομα ένα αόρατο κουμπί.

Έκανα απολογητικούς μορφασμούς καθώς προχωρούσα ανάμεσα στον κόσμο, ζητώντας διαρκώς «συγγνώμη» και σπρώχνοντας απαλά για να ανοίξω πέρασμα.

Οι άνθρωποι κοιτούσαν με έκπληξη. Κάποιος είπε «Αυτός είναι, ο Άντι Μπάρμπερ», αλλά εγώ δεν σταμάτησα. Είχαν περάσει τέσσερις ημέρες από το φόνο πια και όλοι ήξεραν πως είχα αναλάβει την υπόθεση. Ήθελαν πολλά να ρωτήσουν, φυσικά, για υπόπτους και ενδείξεις και όλα αυτά, όμως δεν τολμούσαν. Για την ώρα, οι λεπτομέρειες της έρευνας δεν είχαν σημασία, παρά μόνο το γεγονός πως ένα αθώο παιδί ήταν νεκρό.

Δολοφονημένο! Η είδηση τους είχε συγκλονίσει. Το Νιούτον δεν ήξερε από εγκλήματα. Οι κάτοικοί του δεν

γνώριζαν τη βία παρά μόνο απ' όσα έβλεπαν στα προγράμματα της τηλεόρασης. Πίστευαν ότι η εγκληματικότητα περιορίζεται στις μεγάλες πόλεις και μάλιστα στις υποβαθμισμένες περιοχές. Φυσικά έκαναν λάθος, ωστόσο δεν θα είχαν σοκαριστεί τόσο πολύ αν το θύμα ήταν ενήλικος. Αυτό που έκανε τη δολοφονία του Ρίφκιν τόσο ειδηχθή ήταν το γεγονός ότι το θύμα ήταν ένα από τα παιδιά της πόλης. Ήταν ιεροσυλία για την ίδια την εικόνα του Νιούτον. Για ένα διάστημα είχε στηθεί μια πινακίδα στο κέντρο του, διαφημίζοντας τον τόπο σαν «Μια κοινωνία από Οικογένειες, Μια Οικογένεια από Κοινωνίες», και συχνά ακουγόταν η φράση πως το Νιούτον ήταν «ένα καλό μέρος για να μεγαλώσεις παιδιά». Και πράγματι ήταν. Έβριθε από σχολεία και φροντιστήρια, γυμναστήρια και παιδικές ομάδες ποδοσφαίρου. Οι νεαροί γονείς της πόλης χαρακτήριζαν την πόλη παράδεισο για παιδιά. Πολλοί από αυτούς είχαν αφήσει τα εξεζητημένα αστικά κέντρα για να μετακομίσουν εδώ. Είχαν κάνει τεράστια έξοδα, είχαν παραδοθεί στη μονοτονία και είχαν αποδεχτεί μια συμβατική ζωή. Γι' αυτούς τους αμφίθυμους κατοίκους, όλο αυτό το μικροαστικό σχέδιο φαινόταν λογικό μόνο επειδή θα ζούσαν «στο σωστό μέρος για να μεγαλώσεις παιδιά». Είχαν επενδύσει τα πάντα στην απόφασή τους αυτή.

Πηγαίνοντας από δωμάτιο σε δωμάτιο, συναντούσα διάφορες παρέες. Τα παιδιά, οι φίλοι του νεκρού αγοριού, είχαν συγκεντρωθεί σ' ένα μικρό δωμάτιο στο μπροστινό μέρος του σπιτιού. Μιλούσαν σιγανά, σαν μουδιασμένα. Η μάσκα κάποιου κοριτσιού είχε μουτζουρωθεί από τα δάκρυα. Ο δικός μου γιος, ο Τζέικομπ, καθόταν σε μια χαμηλή καρέκλα, ψηλός και αδύνατος, παράμερα από τους υπόλοιπους. Κοιτούσε την οθόνη του κινητού του, αδιάφορος για τις συζητήσεις που γίνονταν γύρω του.

Η χαροκαμένη οικογένεια –γιαγιάδες, παππούδες, μικρά ξαδέρφια– ήταν μαζεμένη δίπλα στο καθιστικό.

Τέλος, στην κουζίνα βρίσκονταν οι γονείς που τα παιδιά τους είχαν πάει στα σχολεία του Νιούτον μαζί με τον Μπεν Ρίφκιν. Αυτοί ήταν ο δικός μας κόσμος. Γνωρίζαμε ο ένας τον άλλον από τότε που τα μικρά μας είχαν συναντηθεί για πρώτη φορά στο νηπιαγωγείο, πριν από οχτώ χρόνια. Είχαμε συναντηθεί άπειρες φορές τα πρωινά που αφήναμε τα βλαστάρια μας ή τα απογεύματα που πηγαίναμε να τα πάρουμε. Βρισκόμασταν σε αμέτρητους ποδοσφαιρικούς αγώνες, σε σχολικά παζάρια και στο αξέχαστο θεατρικό «Δώδεκα Θυμωμένοι Άνθρωποι». Κι όμως, εκτός από μερικές στενές φιλίες, δεν γνωρίζαμε πολύ καλά ο ένας τον άλλον. Οπωσδήποτε υπήρχε μια συντροφικότητα ανάμεσά μας, όχι όμως αληθινό δέσιμο. Οι περισσότερες από αυτές τις γνωριμίες δεν θα κρατούσαν μετά την αποφοίτηση των παιδιών μας από το γυμνάσιο. Ωστόσο, εκείνες τις πρώτες ημέρες μετά τη δολοφονία του Μπεν Ρίφκιν, νιώσαμε μια ψευδαισθήση εγκαρδιότητας. Ήταν λες και ξαφνικά είχαμε αποκαλυφθεί ο ένας στον άλλον.

Μέσα στην ευρύχωρη κουζίνα των Ρίφκιν, οι γονείς των μαθητών στριμώχνονταν σε πηγαδάκια τριών ή τεσσάρων ατόμων και έκαναν φιλικές εκμυστηρεύσεις για την αϋπνία, τη θλίψη, τον μόνιμο πια φόβο. Συζητούσαν διαρκώς για το μακελειό στο γυμνάσιο του Κολοράντο και για το πώς ο θάνατος του Μπεν τους είχε κάνει να προσκολληθούν στα δικά τους παιδιά όσο το δυνατόν περισσότερο. Τα ακραία συναισθήματα εκείνου του απογεύματος επιτείνονταν από το ζεστό φως της κουζίνας που έριχναν οι πορτοκαλιές λάμπες. Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα, τη στιγμή που εμφανίστηκα στο χώρο, οι γονείς είχαν αφεθεί στην πολυτέλεια των πιο μυστικών εξομολογήσεων.

Μία από τις μαμάδες, η Τόμπι Λάντζμαν, γέμιζε μια πιπέλα με ορεκτικά, έχοντας ριγμένη στον ώμο μια πετσέτα κουζίνας. Η Τόμπι ήταν η καλύτερη φίλη της γυναίκας μου της Λόρι, μια από τις ελάχιστες σταθερές σχέσεις που είχαμε κάνει σε τούτο τον τόπο. Κατάλαβε πως έψαχνα τη σύζυγό μου και μου έδειξε απέναντι.

«Περιποιείται τις μητέρες», μου είπε.

«Το καταλαβαίνω».

«Ε, όλοι χρειαζόμαστε λίγη φροντίδα αυτή τη στιγμή».

Άφησα έναν βαθύ αναστεναγμό, της έριξα μια απορημένη ματιά κι έφυγα. Η Τόμπι είχε τον τρόπο να ξεσηκώνει τους άλλους. Η μοναδική μου άμυνα απέναντί της ήταν μια στρατηγική υποχώρησης.

Η Λόρι στεκόταν με μια μικρή παρέα από μαμάδες. Τα μαλλιά της, πάντα πυκνά και ατίθασα, ήταν τραβηγμένα χαλαρά και στερεωμένα πίσω στο κεφάλι της μ' ένα πιεστράκι από ταρταρούγα. Χάιδευε παρηγορητικά το μπράτσο κάποιας φίλης η οποία έγερνε προς το μέρος της σαν γάτα παραδομένη σε θωπίες.

Μόλις την πλησίασα, η Λόρι πέρασε το αριστερό της χέρι γύρω από τη μέση μου. «Γεια σου, γλυκέ μου».

«Είναι ώρα να φεύγουμε».

«Άντι, όλο αυτό λες από την ώρα που ήρθαμε».

«Δεν είναι αλήθεια. Το σκεφτόμουν συνεχώς, αλλά δεν το έλεγα».

«Είναι γραμμένο στο πρόσωπό σου». Αναστέναξε. «Το ήξερα πως έπρεπε να είχαμε έρθει με ξεχωριστά αυτοκίνητα».

Με κοίταξε για να με αξιολογήσει. Η ίδια δεν ήθελε να φύγει, ωστόσο καταλάβαινε πως ένιωθα αμηχανία έτσι όπως τραβούσα όλων την προσοχή εδώ μέσα, πως δεν μου άρεσαν οι πολλές συζητήσεις –οι ψιλοκουβεντούλες με τον κόσμο

πάντα με εξουθένωναν– και όλα αυτά έπρεπε να σταθμιστούν. Μια οικογένεια χρειαζόταν διοίκηση, όπως οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός.

«Πήγαινε εσύ», αποφάσισε. «Εμένα θα με φέρει η Τόμπι».

«Ναι;»

«Ναι. Γιατί όχι; Πάρε και τον Τζέικομπ μαζί σου».

«Είσαι σίγουρη;» Χαμήλωσα το κεφάλι –η Λόρι ήταν σχεδόν τριάντα πόντους πιο κοντή από μένα– και ψιθύρισα: «Επειδή θα μου άρεσε να μείνω».

Έλασε. «Φύγε. Πριν αλλάξω γνώμη».

Οι πενθούσες γυναίκες μάς κοίταξαν.

«Πήγαινε. Το παλτό σου είναι πάνω, στην κρεβατοκάμαρα».

Ανέβηκα πάνω και βρέθηκα σ' έναν μακρύ διάδρομο. Δεν ακουγόταν τίποτε από κάτω, κι αυτό με ανακούφισε. Οι φωνές του πλήθους έφταναν σαν ψίθυροι στ' αυτιά μου. Άρχισα να ψάχνω για το παλτό. Σε μια κρεβατοκάμαρα, η οποία προφανώς ανήκε στη μικρή αδερφή του θύματος, υπήρχε μια στοίβα από πανωφόρια στο κρεβάτι, όμως το δικό μου δεν βρισκόταν ανάμεσά τους.

Η πόρτα στο διπλανό δωμάτιο ήταν κλειστή. Χτύπησα, την άνοιξα και με την άκρη του κεφαλιού έριξα μια ματιά στο εσωτερικό.

Ο χώρος ήταν σκοτεινός. Το μοναδικό φως ερχόταν από ένα μπρούντζινο φωτιστικό δαπέδου από την απέναντι γωνία. Ο πατέρας του δολοφονημένου παιδιού καθόταν σε μια κουνιστή καρέκλα ακριβώς κάτω από αυτό το φως. Ο Νταν Ρίφκιν ήταν μικροκαμωμένος, κομπός, εύθραυστος. Όπως πάντα, τα μαλλιά του ήταν καλοχτενισμένα. Φορούσε ένα ακριβό, όπως έδειχνε, σκούρο κοστούμι. Στο πέτο του υπήρχε ένα μικρό σχίσσιμο που συμβόλιζε τη ραγισμένη του καρδιά – *πάει χαμένο το ακριβό κοστούμι*, σκέφτηκα. Στο λιγοστό

φως, τα μάτια του έδειχναν βαθουλωμένα, πλαισιωμένα από μελανούς κύκλους, σαν τη μάσκα των ρακούν.

«Γεια σου, Άντι», είπε.

«Με συγχωρείς. Έψαχνα για το παλτό μου. Δεν ήθελα να σ' ενοχλήσω».

«Όχι, έλα να καθίσεις για λίγο».

«Μπα. Δεν θέλω να φανώ αδιάκριτος».

«Σε παρακαλώ, κάθισε... κάθισε. Είναι κάτι που θέλω να σε ρωτήσω».

Η καρδιά μου σπάραξε. Είχα δει πώς πονούσαν οι συγγενείς δολοφονημένων θυμάτων. Η δουλειά μου με ανάγκαζε να γίνομαι μάρτυρας αυτού του πόνου. Οι γονείς δολοφονημένων παιδιών ήταν οι χειρότεροι, και για μένα οι πατεράδες ήταν ακόμα περισσότερο επειδή τους είχαν μάθει να είναι στωικοί, να «φέρονται σαν άντρες». Οι στατιστικές έδειχναν πως οι πατεράδες των νεαρών θυμάτων πολύ συχνά πέθαιναν μέσα στα επόμενα χρόνια, συνήθως από ανακοπή. Πέθαιναν κυριολεκτικά από τη βαθιά θλίψη τους. Κάποια στιγμή ο δημόσιος κατήγορος καταλάβαινε πως δεν μπορούσε να συμπάσχει μαζί τους. Γι' αυτό επικεντρωνόταν στα τεχνικά μέρη της δουλειάς. Ήταν ένα επάγγελμα σαν όλα τα άλλα. Το κόλπο ήταν να κρατήσει σε απόσταση εκείνον που υπέφερε.

Όμως ο Νταν Ρίφκιν επέμενε. Κουνούσε το χέρι του σαν τροχονόμος και δεν μου έδωσε άλλη επιλογή από το να κλείσω απαλά την πόρτα και να καθίσω στη διπλανή καρέκλα.

«Θέλεις;» Σήκωσε ένα κολονάτο ποτήρι με σκέτο ούισκι.

«Όχι».

«Έχεις καθόλου νέα, Άντι;»

«Φοβάμαι πως όχι».

Κούνησε μοιρολατρικά το κεφάλι και κοίταξε προς την απέναντι γωνία του δωματίου, απογοητευμένος. «Πάντα

μου άρεσε αυτό το δωμάτιο. Εδώ ερχόμουν όποτε ήθελα να σκεφτώ. Όταν σου συμβαίνει κάτι τέτοιο, χαλαλίζεις πολύ χρόνο σε σκέψεις». Μου χάρισε ένα σφιγμένο, ανεπαισθητο χαμόγελο σαν να μου έλεγε *Μην ανησυχείς, καλά είμαι.*

«Σίγουρα έτσι είναι».

«Αυτό που δεν μπορώ να χωνέψω είναι γιατί αυτός ο τύπος να κάνει κάτι τέτοιο».

«Νταν, δεν θα έπρεπε...»

«Όχι, άσε με να σου πω. Δεν χρειάζομαι συμπόνια. Απλώς, είμαι ορθολογιστής, αυτό είναι όλο. Έχω κάποιες απορίες. Όχι σχετικές με τις λεπτομέρειες. Όποτε μιλήσαμε εμείς οι δύο, ασχοληθήκαμε μόνο με λεπτομέρειες: αποδεικτικά στοιχεία, νομικά διαδικαστικά. Όμως είμαι ορθολογιστής, εντάξει; Είμαι άνθρωπος με λογική κι έχω κάποιες ερωτήσεις. Άλλου είδους».

Βούλιαξα στη θέση μου κι άφησα τους ώμους μου να χαλαρώσουν, συναινετικά.

«Λοιπόν, άκουσέ με. Ο Μπεν ήταν πολύ καλό παιδί. Αυτό είναι το πρώτο δεδομένο. Φυσικά, σε κανένα παιδί δεν αξίζει κάτι τέτοιο, έτσι κι αλλιώς. Όμως ο Μπεν ήταν στ' αλήθεια πολύ καλός. Και ήταν παιδί. Ήταν δεκατριών χρόνων, για όνομα του Θεού! Ποτέ του δεν προκάλεσε κάποια φασαρία. Ποτέ. Ποτέ, ποτέ, ποτέ. Γιατί, λοιπόν; Ποιο ήταν το κίνητρο; Δεν εννοώ θυμό, απληστία, ζήλια, τέτοιου είδους κίνητρα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν θα μπορούσε να υπάρχει κάποιο συνηθισμένο κίνητρο. Δεν θα μπορούσε, δεν φαίνεται λογικό. Ποιος θα ένιωθε τέτοιου είδους συναισθήματα, τόση οργή για τον Μπεν, για οποιοδήποτε μικρό παιδί; Δεν φαίνεται λογικό. Δεν φαίνεται λογικό». Ο Ρίφκιν ακούμπησε το χέρι στο μέτωπό του και το έτριψε κυκλικά με τα ακροδάχτυλά του. «Αυτό που θέλω να

πω είναι: τι είναι αυτό που ξεχωρίζει τέτοιους ανθρώπους; Επειδή κι εγώ έχω νιώσει αυτά τα συναισθήματα –θυμό, απληστία, ζήλια– κι εσύ τα έχεις νιώσει, όλος ο κόσμος. Όμως ποτέ δεν σκοτώσαμε κανέναν. Καταλαβαίνεις; Ποτέ μας δεν θα μπορούσαμε να σκοτώσουμε κάποιον. Κι όμως, κάποιοι άνθρωποι το κάνουν. Κάποιοι άνθρωποι μπορούν. Γιατί συμβαίνει αυτό;»

«Δεν ξέρω».

«Θα πρέπει να έχεις κάποια εξήγηση γι' αυτά τα πράγματα».

«Λυπάμαι, δεν έχω».

«Όμως εσύ μιλάς μαζί τους, τους συναντάς. Τι λένε συνήθως οι δολοφόνοι;»

«Οι περισσότεροι δεν μιλούν πολύ».

«Τους ρώτησες ποτέ; Όχι γιατί το κάνουν, αλλά τι είναι αυτό που τους κάνει ικανούς για κάτι τέτοιο».

«Όχι».

«Γιατί;»

«Επειδή δεν θα μου απαντούσαν. Οι δικηγόροι τους δεν θα τους άφηναν να μιλήσουν».

«Δικηγόροι!» Τίναξε το χέρι του.

«Έτσι κι αλλιώς, οι περισσότεροι δεν θα ήξεραν πώς να απαντήσουν. Οι φιλοσοφημένοι δολοφόνοι είναι κουραφέξαλα. Υπάρχουν μόνο στις ταινίες. Τέλος πάντων, αυτοί οι τύποι είναι σκατά. Αν αναγκάζονταν να απαντήσουν, μάλλον θα σου μιλούσαν για τα σκληρά παιδικά τους χρόνια ή για κάτι τέτοιο. Θα παρουσίαζαν τους εαυτούς τους σαν θύματα. Έτσι γίνεται συνήθως».

Κούνησε το κεφάλι, παροτρύνοντάς με να συνεχίσω.

«Νταν, το θέμα είναι πως δεν μπορείς να βασανίζεις τον εαυτό σου ψάχνοντας για εξηγήσεις. Δεν υπάρχουν. Δεν έχει λογική. Όχι έτσι όπως θέλεις να το θέσεις».

Ο Ρίφκιν γλίστρησε λίγο πιο χαμηλά στην καρέκλα του κι έγινε ακόμα πιο σκεπτικός. Τα μάτια του υγράθηκαν, όμως η φωνή του παρέμεινε ήρεμη, ελεγχόμενη. «Κάνουν και οι άλλοι γονείς τέτοιου είδους ερωτήσεις;»

«Ρωτούν ό,τι μπορεί να φανταστεί κανείς.»

«Τους ξαναβλέπεις αφού κλείσει η υπόθεση; Τους γονείς;»

«Μερικές φορές.»

«Εννοώ, μετά από πολύ καιρό. Από χρόνια.»

«Ενίστε.»

«Και είναι... Πώς δείχνουν; Είναι καλά;»

«Κάποιοι από αυτούς είναι καλά.»

«Τι κάνουν αυτοί που τα καταφέρνουν; Ποιο είναι το μυστικό; Θα πρέπει να υπάρχει κάποιο κόλπο. Ποια είναι η στρατηγική, ποιο το καλύτερο σύστημα; Τι τους δυναμώνει;»

«Έχουν βοήθεια. Στηρίζονται στις οικογένειές τους, στον κόσμο γύρω τους. Υπάρχουν ομάδες στήριξης έξω. Απευθύνονται σ' αυτές. Μπορούμε να σε φέρουμε κι εσένα σε επαφή. Θα έπρεπε να μιλήσεις με την κοινωνική λειτουργό των θυμάτων. Θα σε βάλει σ' ένα γκρουπ υποστήριξης. Βοηθάει πολύ. Δεν μπορείς να τα καταφέρεις μόνος, αυτή είναι η ουσία. Θα πρέπει να έχεις στο μυαλό σου πως υπάρχουν κι άλλοι άνθρωποι εκεί έξω που έχουν περάσει τα ίδια, που ξέρουν ακριβώς τι περνάς εσύ.»

«Και οι άλλοι, οι γονείς που δεν τα καταφέρνουν; Τι τους συμβαίνει; Αυτοί που δεν το ξεπερνούν ποτέ;»

«Εσύ δεν θα είσαι ένας από αυτούς.»

«Κι αν είμαι; Τι θα μου συμβεί; Τι θα μας συμβεί;»

«Δεν θα αφήσουμε να γίνει κάτι τέτοιο. Ούτε καν θα σκεφτόμαστε έτσι.»

«Όμως συμβαίνει κι αυτό. Συμβαίνει, έτσι δεν είναι;»

«Όχι σε σένα. Ο Μπεν δεν θα ήθελε κάτι τέτοιο.»

Σιωπή.

«Τον ξέρω το γιο σου», είπε ο Ρίφκιν. «Τον Τζέικομπ».

«Ναι».

«Τον έχω δει στο σχολείο. Δείχνει καλό παιδί. Και όμορφο αγόρι. Θα πρέπει να είσαι περήφανος».

«Είμαι».

«Νομίζω πως σου μοιάζει».

«Ναι, έτσι μου λένε».

Πήρε μια βαθιά ανάσα. «Ξέρεις, έπιασα τον εαυτό μου να σκέφτεται όλα αυτά τα παιδιά από την τάξη του Μπεν. Ένιωσα στοργή. Θέλω να τα δω ευτυχισμένα και πετυχημένα. Τα παρακολούθησα να μεγαλώνουν, αισθάνθηκα πως ήρθα πολύ κοντά τους. Είναι περίεργο αυτό; Μήπως έτσι νιώθω πιο κοντά στον Μπεν; Γι' αυτό νιώθω προσκόλληση στ' άλλα παιδιά; Έτσι φαίνεται. Μοιάζει αλλόκοτο».

«Νταν, μην ανησυχείς για το πώς δείχνουν τα πράγματα. Ο κόσμος θα σκέφτεται ό,τι θέλει. Να πάνε στο διάβολο όλοι. Δεν πρέπει ν' ανησυχείς γι' αυτά».

Έτριψε λίγο ακόμα το μέτωπό του. Η αγωνία του ήταν ολοφάνερη. Ήθελα να τον βοηθήσω. Και ταυτόχρονα ήθελα να κρατηθώ μακριά του.

«Θα με βοηθούσε αν ήξερα. Αν... Αν η υπόθεση ξεκαθάριζε. Θα νιώσω πολύ καλύτερα όταν ξεδιαλύνεις το έγκλημα. Η αβεβαιότητα είναι σκέτο μαρτύριο. Θα είμαι καλύτερα όταν όλα τελειώσουν, έτσι δεν είναι; Σε άλλες περιπτώσεις που έχεις συναντήσει, αυτό δεν βοηθάει τους γονείς;»

«Ναι, έτσι νομίζω».

«Δεν θέλω να σε πιέσω. Μη με παρεξηγήσεις. Απλώς, νομίζω ότι θα είμαι καλύτερα όταν η υπόθεση λήξει και θα ξέρω πως ο τύπος θα έχει συλληφθεί και θα είναι στη φυλακή. Το ξέρω πως θα το κάνεις. Σου έχω εμπιστοσύνη,

φυσικά. Δεν αμφιβάλλω για σένα, Άντι. Απλώς λέω τι θα με βοηθήσει. Εμένα, τη γυναίκα μου, όλους μας. Νομίζω πως αυτό είναι που χρειαζόμαστε. Την αποκάλυψη της αλήθειας. Αυτό περιμένουμε από σένα».

Εκείνο το βράδυ, η Λόρι κι εγώ ήμαστε ξαπλωμένοι στο κρεβάτι και διαβάζαμε.

«Εξακολουθώ να πιστεύω πως έκαναν λάθος που άνοιξαν το σχολείο τόσο γρήγορα».

«Λόρι, το συζητήσαμε αυτό». Ο τόνος της φωνής μου ήταν βαριεστημένος. «Ο Τζέικομπ θα είναι απολύτως ασφαλής. Θα τον πηγαίνουμε εμείς και θα τον συνοδεύουμε μέχρι την πόρτα. Παντού θα υπάρχουν αστυνομικοί. Στο σχολείο θα είναι περισσότερο ασφαλής από οπουδήποτε αλλού».

«Ασφαλής; Δεν μπορείς να το ξέρεις αυτό. Πώς είσαι τόσο σίγουρος; Κανείς δεν ξέρει ποιος είναι ο δράστης ή πού βρίσκεται ή ποια θα είναι η επόμενη κίνησή του».

«Λόρι, το σχολείο θα πρέπει ν' ανοίξει κάποια στιγμή. Η ζωή συνεχίζεται».

«Κάνεις λάθος, Άντι».

«Πόσο καιρό θέλεις να περιμένουν;»

«Μέχρι να συλλάβουν τον ένοχο».

«Αυτό μπορεί να πάρει καιρό».

«Και λοιπόν; Πού είναι το κακό; Τα παιδιά θα χάσουν λίγες ημέρες από τα μαθήματά τους. Και; Τουλάχιστον δεν θα κινδυνεύουν».

«Τίποτα δεν μπορεί να τους εγγυηθεί απόλυτη ασφάλεια. Έξω υπάρχει ένας ολόκληρος κόσμος. Ένας απέραντος, επικίνδυνος κόσμος».

«Καλά. Όχι απόλυτη, αλλά πάντως περισσότερη ασφάλεια».

Ακούμπησα το βιβλίο μου στη λίγο φουσκωμένη κοιλιά μου. «Λόρι, αν παραμείνει το σχολείο κλειστό, τα παιδιά θα πάρουν λάθος μήνυμα. Το σχολείο είναι ένας χώρος που δεν θα πρέπει να θεωρείται επικίνδυνος. Δεν θα πρέπει να τους προκαλεί φόβο. Είναι το δεύτερο σπίτι τους. Εκεί μέσα περνούν τις περισσότερες ώρες τους. Θέλουν να πηγαίνουν. Θέλουν να βρίσκονται με τους φίλους τους, όχι να μένουν κολλημένα στα σπίτια τους και να κρύβονται κάτω από τα κρεβάτια τους για να μην τα πιάσει ο μπαμπούλας».

«Ο μπαμπούλας ήδη έπιασε ένα από αυτά».

«Εντάξει, όμως καταλαβαίνεις τι θέλω να πω».

«Ω, καταλαβαίνω τι λες, Άντι. Απλώς σου λέω πως κάνεις λάθος. Η πρώτη προτεραιότητα είναι να διασφαλίσουμε τη σωματική ακεραιότητα των παιδιών. Και μετά μπορούν να πάνε να βρουν τους φίλους τους ή όποιο άλλο θέλουν. Μέχρι να πιαστεί ο ένοχος, δεν μπορείς να μου υποσχεθείς πως οι μαθητές θα είναι ασφαλείς».

«Θέλεις εγγυήσεις;»

«Ναι».

«Θα τον πιάσουμε τον τύπο», είπα. «Σου το εγγυώμαι».

«Πότε;»

«Σύντομα».

«Το ξέρεις σίγουρα;»

«Το περιμένω. Πάντα τους πιάνουμε».

«Όχι πάντα. Θυμάσαι εκείνον που σκότωσε τη γυναίκα του και την έβαλε στο πορτμπαγκάζ του SAAB τυλιγμένη σε μια κουβέρτα;»

«Κι εκείνον τον πιάσαμε. Απλώς δεν μπορούσαμε... Εντάξει, σχεδόν πάντα. Σχεδόν πάντα τους πιάνουμε. Αυτόν θα τον βρούμε, σου το υπόσχομαι».

«Κι αν κάνεις λάθος;»

«Αν κάνω λάθος, είμαι σίγουρος ότι θα μου το χτυπήσεις».

«Όχι, θέλω να πω αν κάνεις λάθος και πάθει κακό κάποιο παιδί;»

«Αυτό δεν πρόκειται να συμβεί, Λόρι».

Υποχώρησε συνοφρυωμένη. «Δεν υπάρχει κανένας λόγος να λογοφέρνουμε. Είναι σαν να χτυπάω ξανά και ξανά σ' έναν τοίχο».

«Δεν λογοφέρνουμε. Συζητάμε».

«Είσαι δικηγόρος, γι' αυτό δεν καταλαβαίνεις τη διαφορά. Εγώ λογοφέρνω».

«Λοιπόν, τι θέλεις ν' ακούσεις από μένα, Λόρι;»

«Εγώ δεν θέλω ν' ακούσω τίποτα. Εσύ θέλω ν' ακούσεις. Ξέρεις, το να είσαι σίγουρος δεν σημαίνει πως είσαι και σωστός. Σκέψου: Ίσως βάζουμε το γιο μας σε κίνδυνο». Πίεσε το δάχτυλό της στον κρόταφό μου, μια χειρονομία λίγο παιχιδιάρικη και λίγο θυμωμένη. «Σκέψου».

Γύρισε απ' την άλλη, άφησε το βιβλίο της στο κομοδίνο πάνω σε μια ετοιμόρροπη στοίβα από άλλα βιβλία, μου γύρισε την πλάτη και κουλουριάστηκε, ένα μικρό παιδί σε σώμα ενήλικο.

«Έλα», είπα, «κούρνιασε».

Με μια σειρά από ελαφριά τινάγματα, ήρθε προς τα πίσω ώσπου η πλάτη της ακούμπησε πάνω μου. Της χάιδεσα το μπράτσο μέχρι να βρει τη ζεστασιά ή τη σταθερότητα ή οτιδήποτε άλλο αναζητούσε εκείνη τη στιγμή από μένα.

«Όλα θα πάνε καλά», είπα.

Αναστέναξε.

«Να υποθέσω πως δεν υπάρχει περίπτωση για έναν συμ-
φιλιωτικό έρωτα;»

«Νόμιζα πως δεν μαλώναμε».

«Εγώ δεν μάλωνα, εσύ ναι. Και θέλω να το ξέρεις πως δεν
πειράζει, σε συγχωρώ».

«Χα χα! Ίσως αν ζητούσες συγγνώμη».

«Συγγνώμη».

«Δεν μου φαίνεσαι πειστικός».

«Ειλικρινά, μέσα από την καρδιά μου, σου ζητάω ένα με-
γάλο συγγνώμη».

«Τώρα πες πως έκανες λάθος».

«Λάθος;»

«Πες πως έκανες λάθος. Θέλεις ή όχι;»

«Χμ... Λοιπόν, για να το ξεκαθαρίσουμε: Το μόνο που
πρέπει είναι να πω πως έκανα λάθος και μια όμορφη γυναίκα
θα κάνει παθιάρικο έρωτα μαζί μου;»

«Δεν μίλησα για παθιάρικο. Απλώς, φυσιολογικό».

«Εντάξει. Άρα θα πω πως έκανα λάθος και μια όμορφη
γυναίκα θα κάνει έρωτα μαζί μου, χωρίς καθόλου πάθος αλλά
με πολύ καλή τεχνική. Έτσι έχει η κατάσταση;»

«Πολύ καλή τεχνική;»

«Εκπληκτική τεχνική».

«Μάλιστα, κύριε δικηγόρε, έτσι έχει η κατάσταση».

Άφησα το βιβλίο μου, τη βιογραφία του Τρούμαν, πάνω
στα περιοδικά που στοιβάζονταν στο δικό μου κομοδίνο κι
έσβησα το φως. «Ξέχνα το. Δεν έκανα λάθος».

«Δεν έχει σημασία. Ήδη είπες πως είμαι όμορφη. Νίκησα».